

H. VAN NOORDWIJK-VAN ZEYL

Niet-commerciële gegadigden krijgen geen kans

Hoe kasteel Croy dreigt te worden verkwanseld aan computer-firma

In het prachtige buitengebied van het kleine Brabantse dorp Aarle-Rixtel, alleen bereikbaar via smalle landwegen, ligt het 15e-eeuwse romantische kasteel Croy, zich spiegelend in de gracht die het omgeeft.

Dit kasteeltje werd in 3 fasen gebouwd, vertoont verschillende bouwstijlen en is met zijn vier torens een aantrekkelijk geheel, precies zoals men zich een kasteel voorstelt.

Het kwam in de loop der eeuwen in diverse handen en de laatste bewoonster, freule Constance van der Bruggen van Croy, stierf er eenzaam in 1873 op 78-jarige leeftijd.

Van protestantse adel, afhankelijk van een geheel katholieke omgeving, werd zij op haar oude dag katholiek en leefde daardoor in onmin met haar familie.

Zij liet haar hele bezit, dat nu nog omvat het kasteel, 13 boerderijen en 200 ha land, na aan het armbestuur, om uit de rekenen van het bezit een aantal oude lieden gratis te verzorgen in het kasteel.

In 1963 ging het armbestuur over in de Stichting *Geloof, Hoop en Liefde* en omstreeks 1977 keurde de provincie het kasteel af als bejaardenhuis.

Het bestuur en vooral de voorzitter, putte zich toen uit te beweren dat, hoewel de commercie een begerig oog had laten vallen op het kasteel, die geen kans kreeg, omdat er alleen een sociale functie aan gegeven zou mogen worden, in de geest van het testament.

Men had n.l. een huurder gevonden in een charismatische beweging die er bezinningscursussen voor groepen in wilde geven. Daarvoor bleek het stichtingsbestuur bereid een fors bedrag te investeren om er 20 slaapkamers met het benodigde sanitair in te bouwen. (De bejaarden slapen op zaaltjes in chambrettes, behalve drie vermogende dames die een eigen kamer hadden.)

Na 10 jaar vertrok de huurder weer en de stichting bleef achter met 2/3 van de nog niet vereffende investering. Het kasteel was echter bruikbaar voor diverse doeleinden.

Testament: sociale bestemming

Na het vertrek van de charismatische beweging werd niets meer vernomen over een sociale bestemming, want men vond een computerbedrijf dat status zocht en die nu denkt te vinden in een kasteeltje in de binnenlanden van Aarle-Rixtel. Deze huurder eist grote moderne kantoorruimten en de stichting blijkt opnieuw bereid fors te investeren om al die slaapkamers er weer uit te slopen en van het kasteel een kantoorgebouw te maken. Wederom geen enkele zekerheid dat al de gedane investeringen van totaal 1,3 miljoen er nog ooit uit zullen komen via de huur.

De bewering van het bestuur dat alleen het verhuren aan dat computerbedrijf met een hoge huur het kasteel van de onder-

gang kan redden, blijkt zo suggestief, dat gemeente, provincie en Monumentenzorg mee willen werken aan de wijziging van het bestemmingsplan en de verbouwingsplannen.

De bevolking die zich erg met het kasteel verbonden voelt, heeft echter meer gevoel voor historiciteit en authenticiteit, en is mordicus tegen computers in Croy en laat dat dan ook blijken via een bliksem huis-aan-huis handtekeningactie die in enkele dagen in vakantietijd, maar liefst 1027 handtekening opleverde.

Volgens het vigerende bestemmingsplan is handel en/of nijverheid in het kasteel verboden, maar met behulp van de burgemeester die q.q. in het stichtingsbestuur zit, dacht men dat wel even te regelen via de toverformule. Dat ging echter niet door omdat e.e.a. in de publiciteit kwam.

Daarna wordt er een voorbereidingsbesluit genomen en een artikel-19 procedure gestart.

Dat duurt de huurder allemaal veel te lang, hij dreigt zich terug te trekken, wat de nodige paniek veroorzaakt bij het bestuur.

Omdat Aarle-Rixtel geen sloopverordening heeft, wordt nu aangevoerd dat er geen bouwvergunning nodig zou zijn voor sloop- en bouwactiviteiten die 7 à 8 ton zullen gaan kosten.

Dat er geen andere liefhebbers in de niet-commerciële sfeer zijn blijkt niet juist te zijn.

Er meldden zich een wijnmuseum, een groep Boeddhisten, een kunst- en ambachtencentrum, iemand die het kasteeltje gedurende de weekdagen wilde gebruiken voor groepen (school werkweken, -kampen, cursussen) en in de weekends voor muziekkuitvoeringen en tentoonstellingen. Maar al die gegadigden werden afschrikt door de veel te hoog gestelde huur of kregen niet eens de kans, via bezichtiging van het kasteel en beschikbaar stellen van cijfers over het onderhoud, een plan te ontwikkelen.

Hoeveel er werkelijk nodig is voor de instandhouding van het kasteel met voort-

gebouw, wordt niet duidelijk, want, hoewel in het testament en de statuten staat dat men jaarlijks een goedgekeurd financieel jaarverslag aan provincie en gemeentebestuur moet overleggen en dat ook op grond van de gemeentegarantie voor de vorige investering verplicht is, heeft men dat nooit gedaan.

De krant tekende uit de mond van de voorzitter op dat de computerfirma f 70.000,- per jaar aan huur zou betalen. Dat is minder dan de vorige huurder betaalde en veel minder dan de f 120.000,- die als huur aan de gemeenteraad werd genoemd en dan de f 160.000,- die de voorzitter aan een verslaggever van het weekblad 'de Tijd' noemde voor de instandhouding van het kasteel.

In het kasteel is nog een vrij groot aantal gebruiksvoorwerpen van de freule, zoals een in 1795 door *Meincke* en *Pieter Meyer* uit Amsterdam gebouwd hamerklavier en idem tafelpiano.

De restaurateur die beide muziekinstrumenten in 1968 grondig restaureerde en weer bespeelbaar maakte, noemde het een kostbaar bezit voor kasteel Croy.

'Ouwe troep'

Een grote hoge kast bevat allerlei persoonlijke eigendommen van de freule, in de kapel een met half-edelstenen versierd tabernakel met bijbehorende canonborden, een zeldzaam kabinetorgel en verder alles wat in een kapel anno ± 1870 thuis hoorde.

Verder familieportretten, een adelsbrief, rouwborden, allerlei koperen ketels en 60 met bijbelse motieven handbeschilderde ruiten in enkele ramen, etc.

Dat alles moet weg, want die computerfirma wil niets van doen hebben met al die 'ouwe troep'.

Vermeldenswaard is verder nog dat de erfzuster bepaalde dat, als het armbestuur de opdracht tot verzorging van bejaarden niet zou accepteren of belet zou worden dat te doen, het hele bezit zou toevallen aan *Gradus Nikkelen*, die als brouwer bij haar in dienst was en in haar naam het landgoed beheerde.

Nadat gedurende 100 jaar na de dood van de freule, er bejaarden in het kasteel hadden gewoond, werd dat verder verboden door de provincie en werd de stichting dus belet die taak verder uit te voeren. Het bezit zou nu dan ook moeten toevallen aan de erfgenamen van die *Gradus Nikkelen*.

De Stichting Geloof, Hoop en Liefde heeft volgens de eigen statuten een ideële doelstelling, maar gaat nu het kasteel verkwanselen aan een computerbedrijf die daar software, hardware en kantoormeubelen wil gaan verkopen.

De hoogleraar die adviseerde bij de totstandkoming van de stichting noemde het een slecht zakelijk beleid dat de stichting die sloop- en verbouwkosten op zich neemt.

De Stichting Geloof, Hoop en Liefde denkt met de computerfirma het gouden kalf binnen te halen, maar dat kon wel eens het paard van Troje blijken te zijn. ■

Mevr. H. v. Noordwijk-v. Zeyl is lid van de provinciale commissie Heemschut Noord-Brabant.